

norden

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 København K

www.norden.org

NORDISKE ARBEJDSPAPIRER

N O R D I S K A Å R B E T S P A P P E R

Nordsyn Slutrapport 2015

Nordiskt marknadskontrollsamarbete kring ekodesign och energimärkning

Lovisa Blomqvist

<http://dx.doi.org/10.6027/NA2016-902>
NA2016:902
ISSN 2311-0562

Detta arbetspapper är utgivet med finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet. Innehållet i arbetspappret avspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller anbefallningar.

Nordsyn Slutrapport 2015

Nordiskt marknadskontrollsamarbete kring ekodesign och energimärkning

Sammanfattning Nordsyn

Nordsyn är ett nordiskt samarbete kring marknadskontroll/tillsyn av ekodesign och energimärkning.

Inom Nordsyn har ett samarbete kring informationsutbyte, implementering och testresultat byggts upp, samt viktiga studier genomförts och informationsmaterial tagits fram.

Nordsyns Effektprojekt visar att marknadskontrollen är mycket kostnadseffektiv, särskilt när länder samarbetar.

Resultat från studier och informationsmaterial från Nordsyn kan med fördel användas även av övriga EU/EES-länder för att förbättra marknadskontrollen.

Denna slutrapport presenterar kortfattat Nordsyn 2013-2015. Mer information, delrapporter och informationsmaterial finns på www.norden.org/nordsyn/pub

Bakgrund och syfte

Ekodesigndirektivet 2009/125/EC och Energimärkningsdirektivet 2010/30/EU är kraftfulla verktyg som tillsammans beräknas kunna spara tio procent av energianvändningen i EU år 2020 vilket motsvarar hälften av EU:s 2020-mål om 20 procent mindre energianvändning. På senare tid har även mer fokus kommit på dessa direktivs möjligheter att bidra till resurseffektivisering, ökad återvinning och minskade farliga ämnen i omlopp. För att dessa besparingar och förbättringar ska uppnås krävs dock effektiv tillsyn och marknadskontroll, vilket är respektive lands ansvar att upprätthålla. Nordsyn syftar till att förbättra den nordiska marknadskontrollen av ekodesign och energimärkning och i förlängningen även förbättra marknadskontrollen inom resten av EU/EES.

Både Ekodesigndirektivet och Energimärkningsdirektivet är ramdirektiv, och de konkreta kraven kommer som produktspecifika EU-förordningar som är direkt gällande i alla medlemsländerna. År 2015 finns över 45 olika ekodesign- och energimärkningsförordningar för ca 30 olika produktgrupper; alltifrån tvättmaskiner och dammsugare till transformatorer, ventilations- och värmeanläggningar. Eftersom så många vitt skilda produktgrupper omfattas av krav så är god marknadskontroll en utmaning för EU/EES-länderna. Därför finns ett stort behov av samarbets- och utvecklingsprojekt som Nordsyn.

Nytta med Nordsyn

Nordsyn har möjliggjort att de nordiska länderna fått till ett kontinuerligt praktiskt utbyte av testresultat och planer och därigenom förbättrat marknadskontrollens kvalitet och kvantitet.

Nätverket som byggts upp används flitigt för att dela erfarenheter, diskutera och hjälpas åt med otydligheter i lagstiftningen och att svara på frågor från företag och konsumenter.

Genom Nordsyn har Nordiskt samarbete förbättrat marknadskontrollen i de nordiska länderna, men även inom övriga EU/EES genom avstämningar och utbyte av material.

Nordsyn bidrar till att stärka de nordiska länderna i diskussioner inom EU genom bra underlag och gemensamma synpunkter. Det är också tydligt att de nordiska länderna går före vad gäller samarbete och utveckling av marknadskontrollen och bidrar med viktigt efterfrågat material.

Nordsyn gynnar nordiska myndigheter, producenter och konsumenter, samtidigt som grön tillväxt, energieffektivisering och resurseffektivisering stöds. Detta genom att myndigheterna kan ta tillvara varandras testresultat och resultat från dokumentkontroller samt lära av varandra och hjälpas åt med tolkningar. Detta leder till en bättre marknadskontroll vilket ger en rättvis spelplan samt ett försprång för de nordiska producenterna och återförsäljarna som snabbare kan anpassa sig till regelverket. God marknadskontroll säkerställer att konsumenterna inte betalar för mycket i driftkostnader för sina produkter samt att rätt information finns tillgänglig så att de kan göra informerade val. Nordsyn bidrar till att den energieffektivisering och resurseffektivisering som ekodesignförordningarna och energimärkningsförordningarna syftar till blir verklighet. Därigenom gynnas grönare tillväxt.

Nordsyns delprojekt

Tio delprojekt har utförts 2013-2015.

1. Strategiska Nordiska Produkter - Värmepumpar (2014)
2. Arbetsmetoder (2013)
3. Barriärer (2013-2015)
4. Workshops/konferens (2013-2015)
5. Informationsmaterial (2013)
6. Utmaningar för marknadskontrollen (2015)
7. Effekter av marknadskontrollen (2013-2014)
8. Samarbete med tullen (2013-2014)
9. Hur små länder arbetar med ekodesign och energimärkning (2013-2014)
10. Sekretariat: koordinering, information och test utbyte etc (2013-2015)

Delprojekten 1, 3, 6, 7, 8 och 9 har inneburit viktiga studier vars resultat kan användas för att förbättra och utveckla marknadskontrollen inom Norden och övriga EU/EES. Det kan nämnas att delprojekt 7 om effekter och delprojekt 6 om marknadskontroll av svårare produkter är de studier som fått störst internationellt intresse. Delprojekt 8 och 9 är kortare studier.

Delprojekten 2 och 5 har inneburit framtagande av arbetsmetoder och informationsmaterial som underlättat marknadskontrollen i praktiken. Mycket av detta har publicerats och spridits.

Delprojekten 4 och 10 har främst handlat om administration, ekonomi, att sammankalla gruppen samt informera om Nordsyn.

Nordsyns sekretariat har skött delprojekt 4, 10 samt delar av 1, 2, 3, 6, 7 samt även koordinerat övriga projekt och ansvarat för publiceringar.

Resultat från Nordsyns delprojekt

Här presenteras kortfattat en del av resultaten från Nordsyns delprojekt som utförts 2013-2015. Tre av de viktigaste djupstudierna finns publicerade på www.norden.org/nordsyn/pub. Där finns även en hel del av det informationsmaterial som tagits fram inom Nordsyn.

Effekt-projektet: Beräkningarna visar att en energianvändning i de nordiska länderna till ett värde av 28 miljoner Euro undviks till en marknadskontrollkostnad på 2,1 miljoner Euro – vilket innebär en avkastning på investeringen (ROI) på 13. I genomsnitt klarar 6,3 % av produkterna inte gällande energikrav om ekodesign och/eller energimärkning. Resultaten visar att marknadskontrollen är mycket kostnadseffektiv, särskilt när länder samarbetar.

Strategiska nordiska produkter – värmepumpar: Projektet ger en översikt över lagstiftning, nationella program och initiativ för att främja energieffektiva värmepumpar. Vidare ger projektet rekommendationer till gemensamma aktiviteter som de nordiska myndigheterna bör överväga; en nordisk lista för värmepumpar och gemensamma workshops om ekodesign och energimärkning, Förnybarhetsdirektivet 2009/28/EC och certifierade installatörer samt om märkning av värmepumpars energieffektivitet i kallt klimat.

En liknande studie om fönster föreslås i Nordsyns fortsättning 2016-2017.

SMF-undersökning: Projektet ger bättre kännedom om kunskapsnivån kring ekodesign och energimärkning hos små- och medelstora företag inom uppvärmningsindustrin. Det är tydligt att kunskapen är bristfällig; företagen föredrar att få information via kontaktmöjlighet mail/telefon, webplatser etc; information föredras på både modersmål och engelska; 90 procent av de svarande stödjer certifiering av installatörer.

Barriärer för samarbete: Projektet har resulterat i inspel till kommissionen kring barriärer för samarbete vid utvärderingen av ekodesign- och energimärkningsdirektiven och inspel kring marknadskontroll av komplexa produkter i samband med kommissionens möte i april 2015. Kring barriärer har två nordiska workshops hållits – en om Sanktioner och en om Förebyggande marknadskontroll. I övrigt har projektet inneburit arbete med att överbygga de barriärer för samarbete som identifierades av det nordiska samarbetet 2012, och även identifiering av och arbete med nya barriärer.

Utmaningar för marknadskontrollen: Projektet behandlar utmaningar vid marknadskontroll av komplexa produkter, system, produkter som säljs mellan företag (business-to-business) etc. Inom projektet har inspel gjorts till EU-kommissionen kring vad de behöver utveckla kring marknadskontroll av komplexa produkter. Projektet innehåller produktstudier kring marknadskontroll av de komplexa produkterna transformatorer (stora, dyra, specialtillverkade) och ventilation (sammansatta, specialtillverkade) samt några mindre studier kring utveckling av dokumentkontroll, hur man ska hitta produkter etc.

Arbetsmetoder och material (projekt 2 och 5): Sekretariatet har utvecklat sätt att samarbeta och har funnit att Telefon/Webb/Lync-möten för månatliga avstämningar har fungerat bra och ökat engagemanget i gruppen avsevärt. Det har visat sig att två fysiska möten med workshop back-to-back är lagom. Marknadskontrollplaner och testresultat delas hittills via mail men utnyttjandet av projektsiten Glasscubes förväntas förbättras för detta och för att dela informationsmaterial mellan länderna. Gruppen uppskattar den nära mailkontakt som byggts upp. Inom projektet gjordes i början en gemensam dokumentkontroll av värmepumpar, vilket

var mycket lärorikt. Vidare har gemensamma faktablad och riktlinjer tagits fram, se www.norden.org/nordsyn/pub.

Workshops och konferenser (projekt 4): Varje år håller Nordsyn två workshops/konferenser med olika teman. Några har varit bara för Nordsyns medlemmar och till några har representanter från industrin, Nordiska Ministerrådet, andra EU-länder m.fl. bjudits in. En slutkonferens för Nordsyn 2013-2015 planeras 17 februari 2016. Till denna planeras NMR, intresserade MSAs, industrirepresentanter och NGOs bjudas in. Då blir det även kick-off för Nordsyn 2016-2017.

Lärdomar marknadskontrollsamarbete

- Dela marknadskontrollplaner i början på året
- Dela resultat från marknadskontrollaktiviteter som test, dokumentinspektioner etc – gärna både preliminära resultat och slutliga resultat (som kan dra ut på tiden)
- Se till att testrapporter och dokument kontrollrapporter är på engelska, åtminstone en sammanfattning
- Vid marknadskontrollaktiviteter, fråga alltid efter en lista på identiska (equivalent) produkter som delas med samarbetspartner tillsammans med testresultaten
- Om möjligt, använd ackrediterade labb och robusta standarder
- Om möjligt, försök välja produkter som finns på så många av de samarbetande ländernas marknader som möjligt (beroende på syftet med testet)
- Om möjligt, dela upp ansvaret för olika produkter, typ av kontroller, framtagande av informationsmaterial etc.

Fortsatt samarbete

Nordsyn har fått fortsatt finansiering för 2016-2017 av Nordiska Ministerrådet. Fokus kommer ligga på informationssatsningar om energimärkning och värmepumpar, samt troligen policysamarbete om fönster, och så förstås grundverksamheten samverkan kring planering och resultatpridning av marknadskontrollaktiviteter.

Lärdomar och metoder från Nordsyn kan användas även i andra samarbeten. Det är viktigt att bygga vidare på det aktiva nätverk som skapats. Detta kan användas även för policyfrågor, särskilt för strategiska nordiska produkter som fönster, värme- och kyl produkter. Även marknadsanalyser och andra tvärgående studier är rimliga samarbetsområden för de nordiska länderna.

För Nordsyn 2016-2017 planeras satsningar på:

- Informationsspridning; informationskampanj om energimärkningen, en eventuell app för konsumenter om energimärkningen, särskilda satsningar på värmeprodukter som värmepumpar där det ska undersökas om det går att göra en nordisk värmepumpslista, samt en guide för vad som gäller kring energimärkning på internet eftersom denna gäller många mindre företag som verkar ha dålig koll på reglerna.

- Polycysamarbete. Hittills har det nordiska samarbetet främst rört marknads kontroll men det blir nu lite mer policyinriktning och en studie om fönster planeras.
- Utmaningarna kring marknads kontroll av svåra/stora produkter ska studeras vidare och även Barriärer för samarbete, samt eventuellt förbättrade Effekt-beräkningar.

Presentationer av Nordsyn

Projektledaren har presenterat Nordsyn för Nordiska Ministerrådets ÄK-E, AGEE mfl när så önskats samt deltagit på aktiviteter som seminarier kring Grön Växt-initiativen.

Projektledaren för har hållit följande internationella presentationer om Nordsyn:

- 2015-06-02 på ECEEE Summer Study nära Nice, Frankrike.
- 2015-10-20 på ADCO i Bryssel, för EU/EES marknads kontrollmyndigheter.
- 2015-12-03 på COP21 i Paris, i Nordiska Ministerrådets paviljong.

Publikationer

På www.norden.org/nordsyn/pub finns 3 projektrapporter, 6 faktablad/broschyrer och snart 30 produktspecifika guider till teknisk dokumentation publicerade. För en detaljerad lista över publikationerna se bilaga 1 "Publikationer". Utöver dessa publikationer finns mer om delprojekten att tillgå från projektledaren.

Ekonomi

Nordsyn har finansierats av Nordiska Ministerrådet med 1,2 miljoner DKK per år under perioden 2013-2015, vilket ger totalt 3,6 miljoner DKK. Pengarna har administrerats av projektledaren/sekretariatet och fördelats på de olika delprojekten enligt bilaga 2 "Budget och utfall". Mindre ändringar har gjorts i budgeten, främst att vissa projekt flyttat i tiden, vissa projekt har blivit billigare och andra dyrare än vad förutspåddes, och några projekt tillkommit. Alla ändringar i budgeten har beslutats av Nordsyns styrgrupp och godkänts av kontaktperson på NMR (Susanna Widstrand/Niels Wanning/Anne Sofie Bender/Ulf Andreasson).

Kontakt och mer information

Webplats: www.norden.org/nordsyn

Projektledare Nordsyn: Lovisa Blomqvist, Energimyndigheten, +46 16 544 22 72, lovisa.blomqvist@energimyndigheten.se (fr.o.m. maj 2016: Lina Kinning lina.kinning@energimyndigheten.se, +46 16 544 23 13)

Nordiska Ministerrådet: Ulf Andreasson, +45 29 69 29 60, ulan@norden.org

Aktiva deltagare i Nordsyns styrgrupp

Danmark: Energistyrelsen/ Danish Energy Agency;
Bjarke Hansen, Frederik Hyllested, Peter Nielsen

Finland: Tukes/ Finnish Safety and Chemicals Agency;
Teemu Hartikainen, Seppo Niemi, Marika Keskinen

Island: Mannvirkjastofnun/ Iceland Construction Authority;
Birgir Ágústsson, Jóhann Ólafsson
(earlier Guðrún Lárusdóttir, Neytendastofa)

Norge: Norges vassdrags- og energidirektorat/
Norwegian Water Resources and Energy Directorate;
Kirsti Hind Fagerlund, Knut N. Knutsen, Bernt Saugen

Sverige: Energimyndigheten/ Swedish Energy Agency;
Lovisa Blomqvist (projektledare/sekretariat), Nils Ahlén, Lina Kinning, Anna Johansson

Bilaga 1: Publikationer

På www.norden.org/nordsyn/pub finns 3 projektrapporter, 6 faktablad/broschyrer och snart 30 produktspecifika guider till teknisk dokumentation publicerade.

Projektrapporterna är:

- The Nordic Ecodesign Effect Project - Estimating benefits of Nordic market surveillance of ecodesign and energy labelling
- Survey SMEs - Ecodesign and energy labelling of heating products
- Strategic Nordic Products – Heat pumps

Faktabladen är för värmeprodukter etc (lot 1 och 2) är:

- Nordsyn - ecodesign and energy labelling requirements for electric heat pumps and electric boilers
- Nordsyn - energy labelling requirements for packages of water heater and solar device
- Nordsyn - ecodesign and energy labelling requirements for hot water storage tanks
- Nordsyn - energy labelling requirements of packages of space heaters/combo heaters, temperature controls and solar devices
- Nordsyn - ecodesign and energy labelling requirements for electric heat pump water heaters and electric conventional water heaters
- Nordsyn - ecodesign and energy labelling requirements for oil- or gas-fired boilers

Guiderna till vilken teknisk dokumentation som krävs för olika produkter är:

- General guide – explaining the other ones
- Air conditioners and comfort fans
- Circulators
- Computers and computer servers
- Domestic hobs
- Household dishwashers
- Domestic range hoods
- Domestic ovens
- Electric water heaters and heat pump water heaters
- Household refrigerating appliances
- Fans
- Gas- or oil-fired boiler space heaters, boiler combination heaters and cogeneration space heaters
- Electric motors
- Heat pumps and electric boilers including combination heaters

- Hot water storage tanks
- Simple set-top boxes
- Packages of products for space heating
- Televisions
- Household tumble dryers
- Vacuum cleaner
- Packages of water heater and solar device
- Household washing machines
- Water pumps

Fler av dessa guider kommer publiceras framöver. Det är tänkt att det ska finnas guider för alla produkter som har ekodesign- och/eller energimärkningskrav.

Utöver dessa publikationer finns mer om delprojekten att tillgå från projektledaren Lovisa Blomqvist, lovisa.blomqvist@energimyndigheten.se (fr.o.m. maj 2016: Lina Kinning lina.kinning@energimyndigheten.se)

**Bilaga 2: Budget och utfall Nordsyn projekt 2013-2015,
version 160224**

	Responsible	Budget (DKK)	Utfall (DKK)		
		Budget (DKK)	2013	2014	2015
1	Strategic Nordic products				
a	Identification of what products are strategic for Nordic countries	secr	secr		
b	Investigation and proposals for strategic products	SE	200 000	200 000	
	<i>Sum project costs</i>		<i>200 000</i>		
2	Working methods				
	Working methods for operational market surveillance				
a	Guidelines for producers for technical documentation	DK	230 000	140 000	90 000
b	Guidelines for MSA for market surveillance on internet	DK	40 000	40 000	
c	Survey & guidelines for MSA for market surveillance in stores	FI	80 000	80 000	
d	Joint document control of 4 air-to-air heat pumps	DK	40 000	40 000	
	Working methods for continued Nordic cooperation beyond 2015				
e	Developing working methods for continued Nordic cooperation	secr	secr	secr	secr
f	Investigate and propose working methods for nordic cooperation	secr	secr	secr	secr
g	Homepage/project place	FI	20 000	20 000	
	<i>Sum project costs</i>		<i>410 000</i>		
3	Barriers				
	Barriers developed, discussed and proposed to				
a	Commission	secr	secr	secr	secr
b	Identical id products: how to deal with it	SE/NO		secr	
c	Survey SMEs	SE/DK	200 000	200 000	
	<i>Sum project costs</i>		<i>200 000</i>		
4	Workshops/seminars/conferences				
a	Topic: Working methods incl guidelines	secr	50 000	50 000	
b	Topic: Barriers, Strategic products	secr	50 000	50 000	
c	Conference: Strategic products, Effects, Challengers etc	secr	50 000		50 000
	<i>Sum project costs</i>		<i>150 000</i>		
5	Specific projects				
	Information material; translate existing + make new fact sheets				
a	Exchange and translate existing	NO			
b	Producing of new fact sheets	NO	210 000	210 000	
6	Challengers for market surveillance: systems, new aspects etc				
		SE	400 000		400 000
7	Effect of market surveillance, quantitative				
a	pre study	SE	20 000	20 000	
b	project on effects	SE	180 000	180 000	
8	Cooperation with customs				
		IS	30 000	10 000	20 000
9	How small countries deal with ecodesign and energy labelling				
		IS	50 000	40 000	10 000
	<i>Sum specific projects</i>		<i>890 000</i>	<i>460 000</i>	<i>30 000</i>
	<i>Total cost projects (DKK)</i>			<i>830 000</i>	<i>480 000</i>
10	Secretariat (secr)				
a	Hiring a consultant for NMR-contact, reporting etc	secr	120 000	40 000	40 000
b	Language check, translation, printing etc	secr	230 000	10 000	60 000
	<i>Total consultant cost of secretariat</i>		<i>350 000</i>	<i>50 000</i>	<i>100 000</i>
	Secretariat - Coordination, information and evaluation				
	Information responsibility to AGEE, NMR, workshops, conferences etc				
c		secr	140 000	30 000	30 000
d	Arranging project meetings	secr	150 000	50 000	50 000
e	Monthly reports to project members	secr	150 000	50 000	50 000
f	Coordinate exchange of test results, market surveillance plans etc	secr	90 000	30 000	30 000
g	Coordinate exchange info/questions with ADCO, Ecopliant, Atlete II	secr	30 000	10 000	10 000
h	Coordinate input to COM on revisions of directives, barriers, standards	secr	120 000	20 000	50 000

i	Coordinate application for money for 2014 and 2015 for Nordsyn	secr	90 000	30 000	30 000	30 000
j	Evaluation of the Nordsyn program	secr	100 000			100 000
	Executing above project on strategic products (1a)	secr	30 000	30 000		
	Executing above project on working methods (2e)	secr	250 000	20 000	230 000	
	Executing above project on barriers (3a)	secr	250 000	50 000	140 000	60 000
	<i>Salary, social costs, travel costs etc for secretariat</i>		<i>1 400 000</i>	<i>320 000</i>	<i>620 000</i>	<i>460 000</i>
	<i>Total cost secretariat (DKK)</i>		<i>1 700 000</i>	<i>370 000</i>	<i>720 000</i>	<i>660 000</i>
	Total cost Nordsyn (DKK)		3 600 000	1 200 000	1 200 000	1 200 000

Utöver ovanstående även ett tillskott via Ulf 150907 på 150 000 DKK till:

publ	50 000
Tillsynsdagen	50 000
material COP21 dec 2015	50 000